

GÜNEŞ İMPARATORLUĞU*

J.G. BALLARD, 1930'da Şanghay'da İngiliz bir ailenin oğlu olarak doğdu. 1942 yılından savaşın bitimine kadar ailesiyle birlikte, Pearl Harbour baskınından sonra ülkedeki yabancıların sürgün edildiği bir toplama kampında yaşadı. 1946 yılında İngiltere'ye yerleşen yazar, Cambridge Üniversitesi'nde psikiyatri eğitimi aldı. Bilimkurgu edebiyatta teknoloji tapınmacılığına karşı çıkan *Yeni Dalga* akımının en önemli temsilcilerindendir. "Asıl yabancı gezegen dünyamızdır," diyen Ballard, bugünü anlamak için geleceğin geçmişten daha iyi bir anahtar olduğunu ve bilimkurgunun görevinin ise reklamlar, imajlar gibi maruz kaldığımız çeşitli kurguların içinde gerçekliği yakalamak olduğunu öne sürer. Toplama kampında yaşadıklarından esinlendiği *Güneş İmparatorluğu* Steven Spielberg, en önemli eserlerinden biri olan *Çarpışma* David Cronenberg, *Gökdelen* ise Ben Wheatley tarafından sinemaya uyarlanan Ballard, 2009 yılında hayatını kaybetti.

Gökdelen (çev. Dost Körpe, 2012), *Öteki Dünya* (çev. Süha Sertabiboğlu, 2013) ve *Çarpışma*'nın ardından (çev. Nurgül Demirdöven, 2016) *The Kindness of Women*, *Crystal World* ve *Concrete Island* da yayın programımızdadır.

*SEL YAYINCILIK / ROMAN

***SEL YAYINCILIK**

Piyerloti Cad. 11 / 3 Çemberlitaş – İstanbul
Tel. (0212) 516 96 85

http://www.selyayincilik.com
E-mail: halklailiskiler@selyayincilik.com

SATIŞ – DAĞITIM:

Çatalçeşme Sokak, No: 19, Giriş Kat
Cağaloğlu – İstanbul
E-mail: siparis@selyayincilik.com
Tel. (0212) 522 96 72 Faks: (0212) 516 97 26

***SEL YAYINCILIK:** 841
ISBN 978-975-570-844-7

GÜNEŞ İMPARATORLUĞU

J.G. Ballard

Roman

Türkçesi: Emine Güreli

Özgün Adı:
Empire of the Sun

© J.G. Ballard, 1984
© Sel Yayıncılık, 2015

Genel Yayın Yönetmeni: İrfan Sancı
Editör: Barış Cezar, Bülent Doğan
Yapına hazırlayan: Melisa Kesmez
Kapak tasarım ve teknik hazırlık: Gülay Tunç

Birinci Baskı: Mart 2017

Baskı ve Cilt: Yayıncılık Matbaası
Fatih Sanayi Sitesi, 12/197-203
Topkapı-İstanbul, 567 80 03

Sertifika No: 11931

J.G. Ballard

Güneş İmparatorluğu

Türkçesi: Emine Güreli

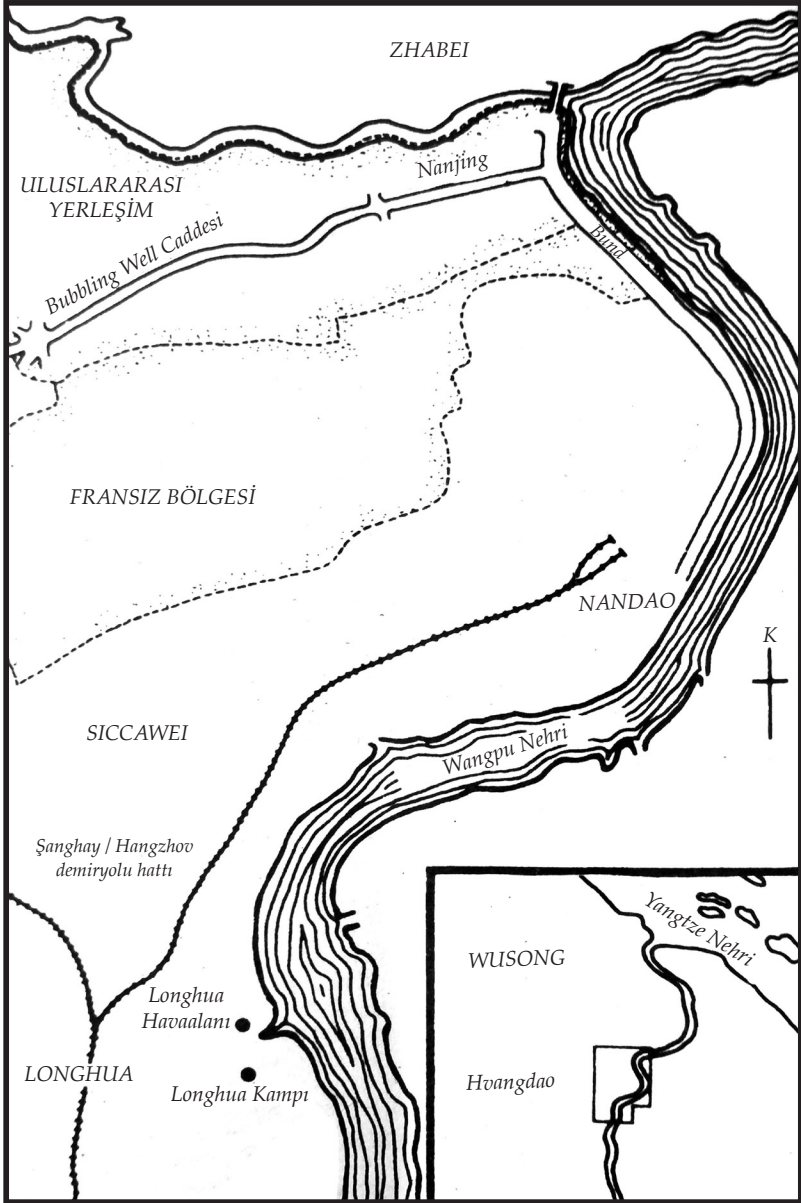
Roman

Önsöz

Güneş İmparatorluğu, II. Dünya Savaşı sırasında 1942'den 1945'e kadar esir tutulduğum Çin'de, özellikle Şanghay ve Longhua'daki Toplama Kampı'nda yaşadığım deneyimleri anlatan bir kitaptır. Bu roman büyük ölçüde, Japon işgali sırasında Şanghay'da ve Longhua Kampı'nda tanık olduğum olayları anlatıyor.

Japonların Pearl Harbor Baskını, 7 Aralık 1941'de bir pazar sabahı yaşandı; ancak, Pasifik'teki gün değişimi çizgisi kaynaklı zaman farkı nedeniyle Şanghay'da 8 Aralık Pazartesi günüydü. Kitapta da aktarmış olduğum gibi, savaş sırasında Longhua'daki büyük pagoda, uçaksavarlarla donatılmıştı ve uçaksavar kulesi olarak kullanılıyordu. Huangdao'daki askeri havaalanı ise şu anda Şanghay Uluslararası Havaalanı...

J.G.Ballard

Şanghai, 1941

BİRİNCİ KISIM

1.

Pearl Harbor Baskını'nın Arifesi

Savaşlar Şanghay'a erken geldi; rıhtımlardaki cenaze iskelelerinden suya bırakılan tüm tabutları bu cazcaflı şehre geri getirmek üzere Yangtze Nehri'nden yukarı vuran dalgalar misali art arda patladılar.

Jim, savaş rüyaları görmeye başlamıştı. Geceleri aynı sessiz filmler titreşerek Amherst Caddesi'ndeki yatak odasının duvarına yansıyor ve Jim'in uyuyan zihnini haber filmleri oynatılan terk edilmiş bir sinema salonuna dönüştürüyorlardı. Şanghay'da 1941 kışında herkes savaş filmleri gösteriyordu. Rüyalarının bölük pörçük parçaları Jim'i tüm kentte izliyor, büyük mağazaların ve otellerin girişlerinde Dunkirk ve Tobruk, Barbarossa Harekâtı ve Nanjing'e Tecavüz görüntüleri, karmakarışık kafasından, zembereğinden boşalmışçasına dışarı taşıyorlardı.

Şanghay Katedrali'nin başpiskoposunun bile katedrali antika bir projektörle donatması Jim'in epeyce canını sıkımişti. 7 Aralık Pazar günü, Japonların Pearl Harbor'a saldırılarının arifesinde, sabah ayininden sonra, korodaki çocuklar eve gitmelerine fırsat kalmadan durdurulmuşlar ve kilisenin altındaki yeraltı mezarlarına götürülmüşlerdi. Hâlâ kilisedeki koro giysileri içinde oldukları halde, Şanghay Yat Kulübü'nden edinilme bir sıra güverte sandalyesine oturarak, bir yıl önce çevrilmiş olan *March of Time* filmini izlemişlerdi.

Jim karmaşık rüyalarını düşünüp fondaki sesin onlarda bulunmamasına şaşarken, kolalı yakasını çekiştirirdi. Org solosu ağrıyan bir baş gibi beton tavanda zonkladı ve perde tank savaşlarının, gökyüzündeki it dalaşlarının bildik görüntüleriyle titredi. Jim, Britanyalı Mesken Sahipleri Birliği Başkan Yardımcısı Dr. Lockwood'un, o gün öğleden sonra Noel nedeniyle vereceği kıyafet balosuna hazırlanmaya çok hevesliydi. Japon hatlarından geçip Huangdao'ya ulaşmak için uzun bir yol katedilecekti. Ardından da gelsin Çinli sihirbazlar, donanma fişekleri ve daha pek çok haber filmi. Fakat Jim'in Dr. Lockwood'un balosuna gitmeyi arzularmasının kendine göre nedenleri de vardı.

Giyinme odalarının dışında Çinli şoförler, Packard ve Buick arabalarının başında beklerken birbirleriyle sinirli sinirli tartışıyorlardı. Defalarca izlemiş olduğu filminden sıkılan Jim, Avustralyalı görevliyi sorularıyla rahatsız eden, babasının şoförü Yang'ı dinliyordu. Oysa, haber filmlerini izlemek, şehir kulüplerindeki para toplama amaçlı çekilişlere katılmak gibi, ülkesinden uzakta yaşayan her Britanyalının vatani görevi haline gelmişti. Danslar ve bahçe partilerinde savaşa yardım amacıyla tüketilen şişelerce İskoç viskisi (tüm çocuklar gibi Jim de hem alkolün nasıl bir şey olduğunu merak ediyor, hem de içilmesini pek doğru bulmuyordu), kısa sürede bir Spitfire satın alabilecek parayı sağlamıştı. Jim'in tahminine göre Johnnie Walker'in pis kokusundan pilot bayılınca ilk uçuşunda düşürülen uçaklardan biriydi bu.

Çoğu zaman Jim, halka açık sinemalarda ve Şanghay'daki Mihver Devlet Kulüplerinde gösterilen Alman ve İtalyan filmlerine karşı, propaganda amacıyla Britanya Elçiliği tarafından gösterimi ayarlanan haber filmlerini büyük bir merakla izlerdi. Bazen İngiltere'den gelen Pathé haber filmleri Jim'de, Britanyalıların sürekli yenilmelerine karşın savaştan büyük bir zevk aldıkları izlenimini uyandırıyor. *March of Time* türü filmler, daha kasvetliydi, bu da Jim'in hoşuna gidiyordu. Dar cüppesinin içinde boğulmakta olan Jim, daha önce hiç görmediği İngiltere

kırlarının çocuk kitaplarında rastlanan türdeki manzarasına bomba yağdıran Dornier tipi uçaklarla kaplı gökyüzünden yanarak düşen Hurricane tipi bir uçağı izledi. Yara alıp batırılan *Graf Spee*, en az Yangtze kadar melankolik bir nehir olan Plate'in dibinde yatıyordu ve Doğu Avrupa'daki eski püskü bir kentten, on yedi yaşındaki mürebbiyesi Vera Frankel'in altı ay önce bir mülteci gemisiyle kaçtığı o karanlık gezegenden, duman bulutları yükseliyordu.

Jim haber filminin bitmesine memnun oldu. O ve koro arkadaşları, birdenbire gözlerini kamaştırın gün ışığında şoförlerine doğru yürüdüler. En yakın arkadaşı Patrick Maxted, Singapur'daki güvenli İngiliz üssüne gitmek için annesiyle birlikte Şanghay'dan gemiyle ayrılmıştı. Jim filmleri Patrick için de seyretme gereği duyuyordu şimdi. Hatta katedral basamaklarında mücevherlerini satan Beyaz Rus kadınlar için de, mezar taşları arasında dinlenen Çinli dilenciler için de...

Ailesinin Packard arabasının içinde, kalabalık Şanghay sokaklarından eve doğru ilerlerken, spikerin sesi kafasının içinde hâlâ davul gibi yankılanıyordu. Hızlı hızlı konuşan şoför Yang bir keresinde figüranlık yapmış; sonradan mesleği bırakıp komünist lider Mau Zedung'a katılan film yıldızı Jiang Qing'in oynadığı yerli bir filmde rol almıştı. Yang on bir yaşındaki yolcusunu dublörler ve film hilelerine dair öykülerle etkilemekten hoşlanırdı. Oysa bugün Jim'i arka koltuğa sürgün ederek dışlamıştı. Yang, Bubbling Well Caddesi'nde yabancı arabaları sıkıştırmaya çalışan, iki tekerlekli çekçekleri kullanan saldırgan hamallarla yaptığı mücadeleyi sürdürürken Packard arabasının güçlü klaksonuna bastı. Pencereyi aralayıp binici kırbacını, düşüncesiz yayalara, başıboş dolaşan Amerikan çantalı bar kızlarına, kafaları kesik tavukların dizi halde sallandığı bambu sırkaların altında iki büklüm olmuş yaşlı hizmetçilere doğru şaklattı.

Profesyonel cellatlarla doldurulmuş üstü açık bir kamyon tam önlerine kırdı ve şehrin tarihi kesimindeki halka açık idamlara doğru yol aldı. Araba yavaşlayınca fırsatı kaçırmak istemeyen ya-

linayak bir dilenci çocuk ise Packard'ın yanında koşmaya başladı. Yumruklarını kapılara vuruyor ve tüm Şanghay'da duyulan o sokak narasını haykırarak, Jim'e avucunu gösteriyordu: "Ana yok! Baba yok! Viski soda yok!"

Yang, ona da bir kırbaç savurdu ve oğlan yere düştü, yaklaşmakta olan Chrysler'in ön tekerleklerinin arasından kendini toparlayıp kalktı ve bu kez onun yanında koşmaya başladı.

"Ana yok! Baba yok..."

Jim, binici kırbacından nefret ediyordu, fakat Packard'ın klaksonundan memnundu. En azından savaş uçaklarının gürlemesini, Londra ve Varşova'daki hava hücumu sirenlerinin yaygarasını bastırıyordu. Avrupa Savaşı'ndan fazlasıyla sıkılmıştı. Japonlara karşı yapılan savaşta Çin halkından daha da fazla fedakârlık yapmasını isteyen Çan Kay-Şek'in koskocaman portresinin kapladığı, Sincere Şirketi'ne ait büyük mağazanın şatafatlı cephesine sert sert baktı. Bozuk bir sokak lambasından hafif bir ışık, Generaller Generali'nin yumuşak ifadeli ağzının üzerine titreyerek yansdı, tıpkı Jim'in rüyalarında gördüğü titreşimler gibi. Tüm Şanghay, kafasından dışarı sızan bir haber filmine dönüşüyordu.

Çok fazla savaş filmi izlemekten beyni tahrip mi olmuştu yoksa? Jim annesine rüyalarından söz etmek istemişti, fakat o yıl Şanghay'daki bütün yetişkinler gibi, annesi de onu dinleyemeyecek kadar meşguldü. Belki o da kötü rüyalar görmüştü. Rüyalarında birbirine karıştıran bu tank ve bombardıman uçağı görüntüleri ürkütücü bir biçimde tam bir sessizlik içindeydiler; sanki uyuyan zihni, gerçek savaş ile Pathé ve British Movietone'un uydurduğu çatışma görüntülerini ayırt etmek istiyordu.

Jim'in hangisinin gerçek olduğuna ilişkin kuşkusu yoktu. Gerçek savaş, 1937'de Japonların Çin'i istilasından beri kendi gözleriyle gördüğü her şeydi. Gömülmemiş ölülerin kemiklerinin her ilkbaharda çeltik tarlalarının yüzeyine çıktığı Huangdao ve Longhua'daki eski savaş alanlarıydı. Gerçek savaş,

Pudong'daki mühürlü ambarlarda koleradan ölen binlerce Çinli mülteci ve komünist askerlerin kazıklara geçirilip Bund boyunca dizilen kanlı başlarıydı. Gerçek bir savaşta kimse hangi taraftan olduğunu bilmiyordu ve bayraklar yoktu, yorumcular veya kazananlar da yoktu. Gerçek bir savaşta düşmanlar da yoktu.

Buna karşılık, Britanya ile Japonya arasında yaklaşmakta olan çatışma –ki Şanghay'da herkes bunun 1942 yazında çıkmasını bekliyordu– bir dizi söylentiden ibaretti. Çin Denizi'nde akınlar yapan Alman savaş gemisine bağlı olarak dolaşan ikmal gemisi, şimdi rahatlıkla Şanghay'ı ziyaret edip nehirde geziniyor, Jim'in babasının yüzünü ekşiterek dikkat çektiği gibi, Amerikalı petrol şirketlerinin sahip olduğu bir düzine mavnadan yakıt alıyordu. Aşağı yukarı tüm Amerikalı kadın ve çocuklar Şanghay'dan çıkarılmışlardı. Katedral okulundaki sınıfında Jim'in çevresi boş sıralarla doluydu. Arkadaşlarının çoğu anneleriyle birlikte, güvenli oluşu nedeniyle Hong Kong ve Singapur'a gitmiş, babalarıysa evlerini kapatıp, Bund* civarındaki otellere taşınmışlardı.

Aralık ayının başında, okul çıkışında Jim, Sichuan Sokağı'nda ki ofis binasının terasında babasına katıldı ve Çinli memurların asansörle taşıdıkları sandıklar dolusu belgeyi yakmasına yardım etti. Kömürleşen kâğıtların dumanı Bund'un üzerinde yükseldi ve Şanghay'ı terk etmek için bekleyen son buharlı gemilerin sabırsız bacalarından çıkan dumana karıştı. Yangtze'nin denize açıldığı yerde bekleyen Alman denizaltılarını göze alarak, çantaları ve denkleleriyle birlikte güverteye çıkmak için itişen Avrasyalı, Çinli ve Avrupalı yolcular iskeleleri doldurmuşlardı. Nehrin karşı kıyısında bulunan Pudong'daki koruganlardan Japon subayların dürbünleriyle seyrettikleri finans merkezinde, ofis binalarının teraslarından alevler yükseliyordu. Jim'i en çok rahatsız eden şey, Japonların öfkesi değil, sabırlarıydı.

* Şanghay'da o dönem Avrupalı yerleşimcilerin yoğun olarak bulunduğu, Huangpu Nehri'nin batısındaki sahil şeridi ve çevresindeki konut bölgesi. (e.n.)

Amherst Caddesi'ndeki evlerine ulaşır ulaşmaz, Jim kıyafet değiştirmek üzere yukarıya koştu. Giydiği kendine *Bağdat Hırsızı*'ndaki figüranlara benzettiği Acem terliklerini, işli ipek gömleği, mavi kadife pantolonu seviyordu ve Dr. Lockwood'un balosuna gitmek için sabırsızlanıyordu. Haber filmlerine, sihirbazlara katlanacak, sonra da savaş söylentilerinin kaç aydır gitmesini engellediği gizli randevusuna doğru yola çıkacaktı.

Pazar günleri öğleden sonra Vera'nın Hongkew'deki gettoda yaşayan ailesini görmek için izin alması da ayrıca sevindiriciydi, zira kendisi de çocuk sayılabilecek yaşta olan bu bıkkın genç kadın Jim'i bekçi köpeği gibi her yerde takip ederdi. Yang onu eve götürdükten sonra –annesiyile babası Lockwood'larda akşam yemeğine kalacaklardı– boş evde, kendi başına rahat rahat dolanabilecekti, en büyük zevkiydi bu. Dokuz Çinli hizmetkâr da olacaktı ama, Jim'in ve diğer bütün Britanyalı çocukların kafasında, mobilyalar kadar pasif ve sessizdiler. Balsa ağacından yapılmış oyuncak uçağını cilalayabilecek ve okuldaki ödev defterine yazmakta olduğu *Briç Nasıl Oynanır* adlı el kitabının yeni bir bölümünü bitirebilecekti. Yıllarca, "Bir Karo", "Pas", "Üç Kör", "Üç Sanzatu", "Kontur" ve "Sürkontur" gibi konuşmalardan bir mantık çıkarmaya çalışarak annesinin briç partilerini izlemiş, sonra da kuralları öğretmesi için onu ikna etmişti. Hatta, her zaman ilgisini çekmiş olan ve şifre içinde şifreyi andıran konuşmaları da iyice öğrenmişti. Ely Culberston'un yazdığı bir rehber kitabın yardımıyla en güç bölüm olan deklarasyona girişmek üzereydi ve henüz tek bir el oynamamıştı.

Öte yandan, eğer yaptığı iş onu çok yormaya başlarsa, Foch Caddesi Çetesi'ni oluşturan on iki yaşındaki Fransızlara rastlama olasılığı yüzünden havalı tüfeğini de yanına alıp, Fransız Bölgesi'ni bisikletle turlayacaktı. Eve döndüğünde, XMHA istasyonundaki "Flash Gordon" adlı radyo tiyatrosunun saati gelmiş olacaktı. Ardından istek parçaların çalındığı program başlayacak, Jim ve arkadaşları en son gözdeleri olan "Bat-

man“, “Buck Rogers” ve (Jim’inki) “Ace” gibi sahte isimler kullanarak telefonla istekte bulunacaklardı. Bu onu her seferinde utandırsa da sahte isminin spiker tarafından okunmasından hoşlanıyordu.

Cüppesini dadıya fırlatıp da balo kıyafetini giydiği sırada, planlarının tehlikede olduğunu fark etti. Savaş söylentileriyle zihni bulanana Vera ailesini ziyaretten vazgeçmişti.

Jim’in ipek gömleğinin düğmelerini iliklerken “Sen partiye gideceksin, James,” dedi, “ben de aileme telefon edip senden söz edeceğim.”

“Fakat Vera, onlar seni görmek istiyorlar. Bunu istediklerini biliyorum. Onları düşünmen gerek Vera!..” Şaşkına dönen Jim tam yakınmaya başlayacakken vazgeçti. Annesi, Vera’ya karşı nazik olmasını ve daha önceki mürebbiyeye yaptığı gibi onu da kızdırmamasını tembihlemişti. O gelgit akıllı Beyaz Rus kızı, davranışlarından ötürü onları uyaran Tanrı’nın sesini Amherst Caddesi’nde yürürken duyduğunu söyleyerek, kızamıktan yatan Jim’i korkutmuştu. Kısa bir süre sonra da Jim ateist olduğunu açıklayarak okul arkadaşlarını müthiş etkilemişti. Vera Frankel ise hiçbir zaman gülümsemeyen sakin bir kızdı ve hem Jim’le hem de Jim’in ailesiyle ilgili her şey ona çok yabancı geliyordu; Kraków’dan çok farklı, bambaşka bir dünya gibi gördüğü vahşi ve düşman bir şehir olan Şanghay kadar yabancı. O ve ailesi, Hitler Avrupa’sından son gemilerden biriyle kaçmışlardı ve şimdi de Şanghay’ın liman bölgesinin arkasındaki ucuz ve adi, eski apartmanların bulunduğu kasvetli Hongku’da binlerce Yahudi mülteciyle birlikte yaşıyorlardı. Bay Frankel ve Vera’nın annesinin tek bir odada yaşamaları Jim’i şaşırtıyordu.

“Vera, senin ailen nerede yaşıyor?”

Jim yanıtı biliyordu, fakat bilmiyormuş numarası yapmaya karar verdi. “Bir evde mi yaşıyorlar?”

“Tek bir odada yaşıyorlar James.”

“Tek oda ha!”